

LIEKSAN SEURAKUNNAN PUUKAUPAN PÄÄTÖKSENTEKOPROSESSISTA

Sisällys

LIEKSAN SEURAKUNNAN PUUKAUPAN PÄÄTÖKSENTEKOPROSESSISTA.....	1
METSÄ OSANA KIRKON VARALLISUUTTA JA PÄÄTÖKSENTEKOPOHJA.....	1
TARJOUSPYNNÖSTÄ TARJOUSVERTAILUUN.....	2
PÄÄTÖS TIEDOKSI SEKÄ PÄÄTÖKSEN JULKISUUS	3
Yksikköhinnat.....	4
Mitta- ja laatuvaatimukset	4
OIKAISUVAATIMUS- JA VALITUSMAHDOLLISUUS	5

METSÄ OSANA KIRKON VARALLISUUTTA JA PÄÄTÖKSENTEKOPOHJA

Kirkkolain 1:2 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon tehtävä on julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimia muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi (konkreettisemmin näistä seurakunnan tehtävien kannalta kts. kirkkolaki 4:1 §). Seurakunnan varoja voidaan käyttää ainoastaan edellä mainittuihin tehtäviin (kirkkolaki 15:1 §).

Metsät ovat osa seurakuntien varallisuutta. Lieksan seurakunnalle metsiä on päätynt mm. perintöjen kautta, mutta suurin osa metsäalasta on kuitenkin ollut vanhojen virkatalojen maita.

Kirkkojärjestyksen 15:10 §:n mukaan seurakunnan metsiä tulee hoitaa kirkkovaltuuston hyväksymän metsäsuunnitelman mukaan. Mainituissa kirkkojärjestyksen kohdassa on viittaukset metsälain määräyksiin ja niiden toteuttamiseen. Myös muualla lainsäädännössä on metsien käyttöä koskevia määräyksiä, joita luonnollisesti on noudatettava. Muulta osin metsien käytön ja siten metsäsuunnitelman esitysten tulisi tukea vain kirkon ja seurakunnan kirkkolaisissa määriteltyä tehtävää. Lieksassa kirkkovaltuusto on hyväksynyt nykyisen metsäsuunnitelman 8.5.2014.

Leimikkosuunnitelmien ja puukaupanteon pohjana on siis vahvistettu metsäsuunnitelma. Toimeenpanevana elimenä kirkkoneuvoston tehtävänä on seurakunnan omaisuuden - myös metsäomaisuuden - hoito. Kirkkoneuvosto voi kuitenkin ohjesäännöllä delegoida mm. puukaupanteon srk:n viranhaltijalle. Lieksan seurakunnassa on ohjesäännöllä siirretty metsäasiantuntijalle oikeus käydä puukauppaa srk:n nimiin. Kirkkoneuvosto voi kuitenkin harkintansa mukaan ottaa metsäasiantuntijan tekemän puukauppapäätöksen käsittelyynsä, muuttaa ja kumota sen tai palauttaa asia uudelleen valmisteluun. Päätös kirkkoneuvoston käsittelyyn otosta on tehtävä 7 päivän kuluessa siitä (kirkkoneuvoston ohjesääntö 13 §), kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja on saanut tiedon viranhaltijan tekemästä päätöksestä.

TARJOUSPYYNNÖSTÄ TARJOUSVERTAILUUN

Kun kyseessä on omaisuuden myyminen, niin laki julkisista hankinnoista ei tule sellaisenaan pakolliseksi soveltaa puunmyyntiin. Hankintalain säännösten ja periaatteiden soveltaminen tukee kuitenkin yleensä hyvää omaisuuden hoitotapaa. Hankintalaissa ilmenevät peruseriaatteet mm. tasapuolisuus, syrjimättömyys ja avoimuus sisältyvät vähintään epäsuorasti myös hallintolain periaatteisiin. Seurakunnan hallinnossa, ml. puukaupalliset ratkaisut, on noudatettava hallintolain määräyksiä (kirkkolaki 25:5 §).

Puukaupparjousten tekijöiden on etukäteen tiedettävä millä kriteereillä puukauppapäätös tullaan tekemään. Tarjouspyynnön muodostamisessa on siksi oltava huolellinen ja siinä on osattava kertoa kaikki tekijät, jotka vaikuttavat päätöksentekoon. Puunhinnan lisäksi puukauppapäätökseen vaikuttavia tekijöitä voivat olla mm. harvennusjälki, mahdollisen tiemaksun suorittaja tai miten nopeasti sopimuksen tekemisestä hakkuu tullaan suorittamaan. Kriteereitä tai ehtoja voi olla miltei kuinka paljon vain, koska puukauppa kuuluu vapaan sopimusoikeuden piiriin. Tavallisimmin Lieksan seurakunta on asettanut tarjousehdot eksklusiivisesti siten, että jos tarjoaja ei ole niitä pystynyt noudattamaan, ei tarjousta ole otettu käsittelyyn. Mahdolliset puukaupasta tilille tulevat bonukset on kuitenkin otettu hinnan lisäksi huomioon, vaikka kaikki puunostajat eivät puunhankinnassaan bonuksia käytä. Bonusten osalta syynä poikkeukseen on tietenkin se, että niiden arvottaminen euroiksi käy sellaisenaan.

Puukauppaa käydään yleisimmin puutavaralajimenetelmällä, jolloin kullekin puutavaralajille merkitään tarjouksessa oma hintansa. Toiset puutavaralajit ovat arvokkaampia kuin toiset. Koska puutavaralajien jakaumalla on iso merkitys hakkuun kannattavuuteen puun myyjän näkökulmasta, on kunkin puutavaralajin mitta- ja laatuvaatimuksilla merkitystä puukaupparjousten käsittelyssä. Ostajayhtiön kun tulisi suorittaa hakkuu niiden mitta- ja laatuvaatimusten raameissa, jotka on merkitty puukauppasopimukseen. Katkonnassaan yhtiöt kuitenkin yleensä painottavat joitakin sopimuksen mittoja omien tarkoitusperiensä mukaan. Nämä hakkuussa painotetut mitat eivät välttämättä ole myyjän kannattavuuden näkökulmasta suosiollisimpia. Ei pelkästään viimeksi mainitusta syystä, selviää hakkuun lopullinen tulomuodostus vasta hakkuun päätyttyä mittalistojen valmistuttua.

Lieksan seurakunnassa puukaupan päätöksenteon pohjana on srk:n metsäasiantuntijan tekemä leimikon puutavaralajeittainen kertymääräarvio. Tarjouksen liitteenä olevien mitta- ja laatuvaatimusten perusteella puutavaralajeittaista kertymämäärää voidaan kuitenkin muuttaa ostajittain ylös- tai alaspäin, peilaten mahdollisimman tarkasti myynnissä olevan leimikon ominaisuuksiin. Myös mahdolliset erikoispuutavaralajit - jotka eivät ole olleet mukana puunostajille menneessä kertymääräarviossa - otetaan tarjousvertailussa huomioon. Laskelmat tekee metsäasiantuntija pyrkien mahdollisimman objektiiviseen lopputulokseen. Helpointa tarjousvertailun tekeminen on silloin, kun kaikilla ostajilla on käytössään sama mitta- ja laatuvaatimusto. Näin harvoin kuitenkaan on.

Tämä edellä kerrottu puutavaralajeittainen jakotapa on hyvän hallinnon sääntöjen kannalta haavoittuvaisin puukaupaprosessin osa. Etukäteen ei jakoa voi kenellekään ilmoittaa, koska mitta- ja laatuvaatimukset voivat olla kussakin kaupassa kullakin ostajalla erilaiset. Eikä myyjä voi ostajien vaatimuksia koskaan etukäteen tarkasti tietää. Reagointi ostajien mitta- ja laatuvaatimusten eroavaisuuksiin on kuitenkin tehtävä. Tätä edellyttää oikeastaan myös kirkkojärjestyksen 15.1 §:n tuottavan omaisuuden hoidon vaatimus. Myös seurakunnalla on oltava oikeus valita tarjouksista kokonaistaloudellisesti kannattavin.

On tavallaan myös niin, että samanlaista tietynlaista epävarmuutta tarjoaa myös puunostaja, koska puutavaralajeittainen jako ja sitä kautta kaupan taloudellinen arvo selviää vasta hakkuun päätyttyä. Poikkeuksena tässä suhteessa on ns. runkohintamenettely, jossa ostajan tekemällä katkonnalla ei ole merkitystä hakkuutulojen kannalta, ts. jokainen puutavaralaji on samanarvoinen. Myös

takuumääräjärjestelyt ajavat samaa "varmuusasiaa". Viimeksi mainituissa kauppatavoissa taloudellista riskiä jää enemmän ostajalle.

Objektiivisuuden ja läpinäkyvyyden varmistamista myös mitta- ja laatuvaatimusten huomioimisen kanssa on tietenkin mahdollista yrittää kehittää. Harkittavaksi voisi tulla esimerkiksi sellainen malli, missä jo etukäteen - tarjouspyynnön mukana - kerrottaisiin suuntaviivoja leimikkokohtaisesti siitä, miten tiettyjä mitta- ja laatuvaatimuksia käsitellään. Esimerkiksi kuinka paljon tukin minimiläpimittavaade vaikuttaa arvioituun tukkikertymään.

Myös aiempien puukauppojen toteutuneita puutavaralajikohtaisia kertymiä on mahdollista hyödyntää kunkin puunostajan puutavaralajikertymiä arvioitaessa. Selittäväenä tekijänä ennusteessa voisi olla esim. hakatun kohteen rungon keskijäreys, maalaji (turvemaa vs. kivennäismaa) tai vaikka maan ravinteisuustaso. Tämä tapa on varmasti objektiivisin arviointikeino, mutta seurakunnan osalta ongelmana on se, että puukauppasopimuksia ei synny tasaisesti kaikkien ostajien kanssa. Kun hakuita on harvoin, ei riittävää tietopankkia tahdo ehtiä syntyä, vallankin kun mitta- ja laatuvaatimukset ovat saattaneet välissä muuttua useampaan kertaan. Myös yhtiöiden pituuspainotuksessa tapahtuu ajansaatossa muutosta.

Mikäli puukauppaprosessin hoitoa peilaa EU-hankintoihin, vertautunee Lieksan seurakunnan kilpailutus rajoitettuun hankintamenettelyyn. Puukaupan tarjouspyynnöt, kun toimitetaan alueella toimiville potentiaalisille ostajille. Tosin ilmoitusta tarjolla olevista leimikoista ei ilmoiteta erikseen missään julkisesti (kyseessä kun ei edelleenkään ole hankinta). Tarjouspyyntö on sinällään julkinen asiakirja (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 24.1 § 2. kohta).

Toinen kilpailutusprosessia kuvaava tapa on suljetun tarjousmenettelyn periaate. Tämä tarkoittaa sitä, että vain määräaikaan mennessä tulleet tarjoukset sisältöineen huomioidaan. Tarjoukset pyydetään kirjallisesti kirjekuussa ja kuoret avataan yhtäaikaaisesti määräajan päättymisen jälkeen. Avaamistapahtumasta tehdään avaamispöytäkirja.

Kuorten avaamisen jälkeen tarjoukset liitteineen tutkitaan. Ne tarjoajat, jotka eivät syystä tai toisesta ole täyttäneet annettuja tarjouspyyntöehtoja, hylätään. Tarjousehdot täyttäneiden osalta tehdään edellä kuvattu muutostarvearvio puutavaralajeittaisesta kertymästä. Sen jälkeen tarjoukset saa järjestelyä paremmuusjärjestykseen yksikköhintojen sekä mahdollisten bonusten avulla. On mahdollista, että tarjotut puukauppaehdot (olennaisena näistä yleensä yksikköhinnat) eivät tyydytä. Tällöin tehdään päätös olla hyväksymättä yhtäkään tarjousta. Mahdollisuus hylätä kaikki tarjoukset kerrotaan jo tarjouspyyntövaiheessa. Jos tarjotut puukauppaehdot katsotaan riittävän hyväksi, tehdään päätös valita vertailulaskelman paras tarjous.

PÄÄTÖS TIEDOKSI SEKÄ PÄÄTÖKSEN JULKISUUS

Päätös puukaupasta tehdään kirjallisesti ja päätökseen annetaan perustelu vertailulaskelmineen sekä oikaisuvaatimusohjeineen (hallintolaki 43-45 § ja kirkkolaki 24:11 §). Tieto päätöksestä annetaan kaikille tarjouksen tehneille ja kirkkoneuvoston puheenjohtajalle sekä varapuheenjohtajalle. Viimeksi mainituille päätös on annettava tiedoksi 5 päivän sisällä päätöksenteosta (kirkkoneuvoston ohjesääntö 13 §). Päätös puukaupasta liitteineen on nähtävänä myös seurakuntalaisilla seurakunnan ilmoitustaululla ilmoitetulla tavalla. Yleisesti nähtävänä pitoaika on vähintäänkin sama aika, mikä vaaditaan oikaisuvaatimuksen tekemiseen eli 14 vrk (kirkkolaki 25:3.4 § ja 24.9.1 §). Päätös katsotaan tulleen tiedoksi sinä päivänä, kun se on asetettu yleisesti nähtäväksi (kirkkolaki 25:11:2 §). Toki puukauppapäätöstiedot on myöhemminkin mahdollista saada nähtäville ns. julkisuuslain periaatteiden mukaisesti.

Puukauppapäätökseen liittyvä asiakirjajulkisuus on vahva. Poikkeuksena tähän näyttäisi olevan tarjousasiakirjojen julkisuus. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta kieltää 24.1 §:n 20 kohdassa tietojen

luovuttamisen asiakirjasta, mikäli se sisältää liikesalaisuuksia tai tietoja, joiden julkaiseminen aiheuttaisi vahinkoa elinkeinotoiminnan harjoittamiseen. Saman lain 11 § kuitenkin määrää, että tietoja on luovutettava ei-julkisen asiakirjan sisällöstäkin, mikäli se on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Tämä ns. asianosaisjulkisuus ei kuitenkaan koske liikesalaisuutta koskevia tietoja, kuitenkin tieto tarjousten vertailussa käytetystä kokonaishinnasta on aina annettava (11.2 § 6 kohta). On kyllä huomattava, että edellisen virkkeen vaatimus koskee vain julkisia hankintoja, mutta mielestäni tämä julkisuusvaade on sovellettavissa myös puunmyyntiin sellaisenaan.

Liikesalaisuuden määrittely on erittäin tulkinnanvaraista, esim. liikesalaisuuslain 2 §:n määritelmä on ymmärrettävästi melko abstrakti. Ratkaisu siitä mikä on liikesalaisuutta, on tehtävä tapauskohtaisesti. Asia on poiknutkin joukon kirjavaa tuomioistuinkäsittelyä, joka sekin on melko korkealentoista käsittelyä. Alla on käsitelty kaksi miltei poikkeuksetta aina tarjouksiin sisältyvää elementtiä liikesalaisuuden näkökulmasta.

Yksikköhinnat

Yksikköhintojen osalta on korkein hallinto-oikeus yhdessä ratkaisussaan 2007:83 todennut, että ne ovat sellaista tarjoukseen sisältyvää tietoa, joka on liikesalaisuutta. Kyseisessä tapauksessa kunnallinen toimija arvioi teleoperaattorin vertailussa käytetyn kokonaishinnan historiallisen puhelinliikenteensä perusteella. Teleoperaattorilla oli käytössään erilaisia yksikköhintoja esim. kotimaan- ja ulkomaanpuheluiden kesken. Yksikköhintojen ja historiallisen puhelinliikenteen tulona ja summana arvioitu kokonaishinta oli julkista tietoa. Kyseisessä tapauksessa kunta sai vain yhden tarjouksen määräaikaan mennessä, joka valittiin operaattoriksi. Tietojen pyytäjää ei ollut osallistunut tarjouskilpailuun, joten harkittavaksi ei tässä tapauksessa tullut asianosaisjulkisuus.

Huolimatta KHO 2007:83 ratkaisusta, ei aina yksikköhintojen voine ajatella olevan liikesalaisuutta. Puun yksikköhintojen osalta liikesalaisuusluonnetta kuitenkin voisi ajatella olevan. Metsäteollisuuden toimintaan kuuluu Suomessa puun vaihtokauppa yhtiöiden kesken. Kun kilpailevilla yhtiöillä on tiedossaan hinta, jonka ne joutuvat suorittamaan tarvitsemansa puutavaralajin hankinnasta kilpailevalta yhtiöltä, niin jos ne vielä saisivat tiedon ao. yhtiön maanomistajalle maksamasta yksikköhinnasta, niin pystyisivät yhtiöt sen jälkeen tekemään päätelmiä toistensa urakointitavoista, urakointisopimusten arvoista, katteista yms. Tämän tiedon voinee katsoa kuuluvan liikesalaisuuden piiriin.

Edellä kuvatussa teleoperaattoritapauksessa on paljon yhtymäkohtia Lieksan seurakunnan käyttämän puukaupparajousmenettelyn kanssa. Myös Lieksan seurakunta laskee tarjousten kokonaishinnat ennustamiensa puutavaralajikertymien ja yksikköhintojen tulona ja tuo saatu tarjousvertailulaskelma luovutetaan julkisena tietona kaikille. Kun yksittäisen puutavaralajin - tai runkohinnassa yksittäisen puulajin - hinta ei itsenäisesti ole ollut puukaupparajousten valinnan vertailutekijänä, ei yksikköhintojen luovuttaminen tarjoustentekijöille nähdäkseni voisi ajatella olevan tarpeen sen varmistamiseksi, että hänen asiansa on tullut oikein käsitellyksi. Lisäksi KHO on ratkaisun 2015/3660 käsittelyn kuvauksessa huomioinut sen, että muutoksenhaku suojaa tarjouskilpailun hävinnyttä osapuolta, koska muutoksenhakuelimessä käytössä on myös ei-julkiset asiakirjat. Tältä pohjalta selvää on se, ettei puukaupparajouksen yksikköhintoja kuulu liikesalaisuutena ilmoittaa myöskään ei-asianosaiselle.

Mitta- ja laatuvaatimukset

Mitta- ja laatuvaatimusten osalta tilanne on puutavarayhtiöiden välisen vaihdon takia sellainen, että huomattavan osan niistä voidaan katsoa olevan yleisesti tiedossa olevia. Kaikkien vaatimusten osalta tilanne ei tällainen kuitenkaan välttämättä ole, koska jotkin puutavaralajit on voitu jättää vain oman korjuun suoritettaviksi, jolloin niitä ei vaihdossa muilta hankita. Ei-vaihdettavien puutavaralajien osalta liikesalaisuusmääritelmä voi täytyä, koska näiden mitta- ja laatuvaatimuston osalta voi tehdä päätelmiä mm. valmiin sahatavaran ominaisuuksista tai tuotantoprosessista. Erikoismitat voivat olla myös valtti puunostomarkkinoilla, eikä niiden siksikään haluta tulevan tietoon kilpailijoille.

Seurakunnan on tietenkin hankala päätellä sitä, mitkä mitta- ja laatuvaatimukset ovat ns. yleisesti tiedossa olevia ja näin luovutettavissa asiakirjajulkisuutena eteenpäin. Asianosaisjulkisuuden osalta voi saaduista tarjouksista päätellä kuitenkin sen, että mikäli kaikilla tarjouksen tehneillä on joidenkin tai kaikkien puutavaralajien osalta samat mitta- ja laatuvaatimukset, lienevät nuo tiedot luovutettavissa kaikille tarjouksen tehneille. Ainakin jos kyseisen puutavaralajin maantieteellinen loppusijoituspaikkakin tiedetään kullakin yhtiöllä samaksi. Todennäköisesti tällöin tiedot ovat luovutettavissa myös ei-asianosaisille.

Mikäli mitat ja laatu poikkeavat joidenkin tai kaikkien puutavaralajien osalta tarjouksen tehneillä, on varmempaa ryhtyä tekemään oletuksia niiden liikesalaisuusluonteesta. Tällöin tietoja ei tulisi luovuttaa ainakaan ei-asianosaiselle, mutta asianosaisjulkisuus on mutkikkaampi kysymys. On nimittäin niin, että Lieksan seurakunnalla on tarjouspyynnön mukaan oikeus muuttaa puutavaralajitteista hakkuukertymää ostajittain näiden toimittamien mitta- ja laatuvaatimusten perusteella. Päätösperuste ja vertailulaskelma ei kuitenkaan suoraan perustu mitta- ja laatuvaatimuksiin, vaan vaatimusten tietoja käytetään arvioitaessa tarvetta muuttaa leimikkokohtaista puutavaralajikertymää ostajittain. Ja kun mitta- ja laatuvaatimusto ei ole suoraan vertailutekijänä, niin silloin niitä ei kuulu liikesalaisuusperusteen takia luovuttaa asianosaisillekaan. Tulkintani asian suhteen tuntuu melko hataralta esim. KHO 2016/908 päätöksen pohjalta, vaikka tuon päätöksen taustalla oleva tapaus ei vertaudu lähellekään Lieksan seurakunnan puukauppapääöstä. Näkisin, että joitakin perusteita vertailulaskelman ostajittain eriävistä puutavaralajeista on annettava, jotta puunostajat voisivat varmistaa tarjouksensa hyvän hallinnon mukaisen käsittelyn.

Selvintä olisi tarjouspyynnössä pyytää ostajia etukäteen ilmoittamaan, mitkä tiedot ovat liikesalaisuutta ja mitkä julkaisukelpoisia. Tosin ostajan ilmoitus ei voi yksin ratkaista tarjousasiakirjan julkisuuskäsittelyä. Toinen vaihtoehto on pyytää tarjouksia tehtävän vain siten, että kaikki niistä ilmenevät tiedot voidaan julkaista.

OIKAISUVAATIMUS- JA VALITUSMAHDOLLISUUS

Tehty päätös voidaan panna täytäntöön ennen sen lainvoimaiseksi tuloa, ellei siitä valittaminen käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi. (kirkkolaki 25:1). Puukauppasopimuksen tekeminen tekisi valittamisen kaiketi hyödyttömäksi, joten täytäntöönpanoa on odotettava se aika, minkä lainvoimaiseksi tulo edellyttää.

Puukauppapääöstä on mahdollista tehdä oikaisuvaatimus Lieksan seurakunnan kirkkoneuvostolle 14 vuorokautta päätöksen tiedoksisaannista (kirkkolaki 24:3 ja 9 §). Päätöksen tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä (kirkkolaki 24:11.1 §). Oikaisuvaatimus osoitetaan kirkkoneuvostolle, vaikka kirkkoneuvosto olisikin käyttänyt siirto-oikeuttaan ja ratkaissut asian alun perin itse. Oikaisuvaatimuksen voivat tehdä asianosaisten lisäksi kaikki seurakuntalaiset (kirkkolaki 24:6 §). Oikaisuvaatimus tehdään kirjallisesti.

Kirjallisuustietojen mukaan oikaisuvaatimuksessa on mahdollista käyttää sekä tarkoituksenmukaisuus- että laillisuusperusteita. Käytännössä, mikäli tarkoituksenmukaisuusperusteisiin vetoaminen menisi läpi, tarkoittaisi asia sitä, että puukaupan tarjousprosessi menisi uudelleen valmisteltavaksi. Näin, koska tarkoituksenmukaisuusharkinta vaikuttaa vahvasti tarjouspyynnön sisältöön ja mikäli tarjouspyynnön mukaan ei tehtäisi tarjousvertailua, tapahtuisi silloin hyvän hallintomenettelyn vastainen toimenpide. Tämä poikisi taas uuden valitusperusteen.

Mikäli kirkkoneuvosto ei hyväksy valittajan oikaisuvaatimusta, on hänellä mahdollisuus tehdä kirkollisvalitus Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Kirkollisvalitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän sisällä päätöksen tiedoksisaannista (kirkkolaki 24:9 §). Sama oikeus samassa määräajassa on myös muilla asianosaisilla sekä

seurakuntalaisilla, mikäli kirkkoneuvosto on päättänyt muuttaa aiempaa päätöstä oikaisuvaatimuksen johdosta. Muussa tapauksessa heillä ei ole kirkollisvalitusoikeutta.

Kirkollisvalituksen peruste voi olla vain jokin seuraavista laillisuusperusteista (kirkkolaki 24:4.2 §):

- 1) Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai
- 3) Päätös on muuten lainvastainen

Kirkkolain lisäksi valituksesta hallinto-oikeuteen sovelletaan hallintolainkäyttölain säännöksiä (kirkkolaki 24:16 §). Valituskirjelmässä on tuotava esille valituksenalainen päätös, muutosvaatimukset ja perusteet muutosvaatimuksille (hallintolainkäyttölaki 23 §). Liitteeksi on laitettava päätös (alkuperäisenä tai jäljennöksenä), todistus tai muu selvitys päätöksen tiedoksi saamisesta ja asiakirjat, joihin valittaja vetoaa (hallintolainkäyttölaki 25 §). Kirkollisvalituksessa voi esittää uusia perusteita vaatimuksensa tueksi (hallintolainkäyttölaki 27 §).

Hallinto-oikeuden päätöksestä on julkaistava ilmoitus seurakunnan ilmoitustaululla. Hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikäli se antaa valitusoikeuden (kirkkolaki 24:13 §). Sama valitusoikeus hallinto-oikeuden päätökseen on myös seurakunnalla, mikäli hallinto-oikeuden päätös on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut sen.